

DE OPERATIE VAN DE EEUW

Volgens de Wereldgezondheidsorganisatie is een nieuwe heup krijgen een van de operaties met de grootste positieve impact op het leven van een patiënt. Van tijdelijke hypes tot blijvers: hoera voor de heupoperatie.

TEKST: AN KESTENS

Een versleten heup: veel mensen krijgen er pas op oudere leeftijd last van, maar de slijtage begint bij sommige patiënten al op heel jonge leeftijd. De gevolgen zijn niet min. Een constante pijn, zowel overdag als 's nachts, en een enorme beperking van je bewegingsvrijheid. Stappen wordt alsmáar moeilijker, waardoor sporten en reizen niet meer mogelijk zijn. Een ernstige aanslag op je sociale leven dus. Gelukkig bestaat er al sinds de jaren 60 een ingreep om zo'n versleten heup te vervangen.

JOHN CHARNLEY

“Ook vóór 1960 werden versleten heupen vervangen door kunstheupen”, vertelt prof. dr. Jean-Pierre Simon, specialist orthopedie in campus Pellenberg. “Maar de techniek om een heup te vervangen, stond nog niet op punt. De kunstheup kon niet goed vastgehecht worden aan het bot van de patiënt, waardoor ze snel loskwam. De gebruikte materialen waren bovendien niet bestand tegen hoge belasting. Daardoor sleten de prothesen snel.”

De grote sprong voorwaarts kwam in 1960, toen John Charnley, een Britse chirurg, drie grote vernieuwingen invoerde. Hij introduceerde het gebruik van botcement, een soort hechtmiddel, om de heupprothese beter aan het bot vast te hechten. Een tweede vernieuwing was het gebruik van polyethyleen, heel sterke plastic, voor de nieuwe heupkom, waardoor de heupprothese minder snel sleet. Tot slot maakte hij de heupkop van de prothese ook

TOPSCORES

Kostprijs nieuwe heup na tussenkomst ziekenfonds

1 700 EURO

Aantal vervangingen in België door sleet

20 000 PER JAAR

Operatie geslaagd na 10 jaar

95%

Operatie geslaagd na 20 jaar

90%

kleiner dan een echte heupkop. Wat opnieuw voor minder slijtage zorgde. “De resultaten van die vernieuwingen waren verbluffend. De techniek werd wereldwijd overgenomen.”

Begin jaren 80 begon men ook cementloze heupen in titanium te gebruiken. Tot dan waren de kunstheupen gemaakt van roestvrij staal. Het voordeel van titanium is dat je bot er spontaan op vastgroeit. “Kiest de patiënt voor een kunstheup in titanium, dan heb je geen botcement meer nodig. Maar de resultaten van een gecementeerde en een niet-gecementeerde heup zijn tot op vandaag gelijkaardig.”

SPORTHEUP

En de resultaten mogen er zijn. “Tien jaar na de operatie heeft 95 procent van de patiënten nog altijd geen enkel probleem met zijn kunstheup”, knikt professor Simon. “Twintig jaar later is dat nog altijd 90 procent. Bovendien stijgt de levenskwaliteit van patiënten met een kunstheup enorm. Ze kunnen opnieuw sporten, wandelen, reizen en beginnen als het ware een tweede leven. De sportprestaties van sommige patiënten zijn soms even goed als voor de heupproblemen.”

In die context ontwikkelde men eind jaren 90 de sportheup, waarbij zowel de heupkop als de heupkom van de prothese uit metaal bestonden. “De sportheup was vooral bedoeld voor jongere mensen, ze zou langer meegaan en je kon er onbeperkt mee sporten. Maar nieuwe ontwikkelingen betekenen niet altijd vooruitgang. De sportheup sleet vaak sneller dan verwacht. Er kwamen bovendien metaaldeeltjes los van de heupprothese, wat bij een groot aantal patiënten voor veel pijn en ongemak zorgde. Sommige patiënten vertoonden ook allergische reacties op het metaal. Uiteindelijk werd de sportheup van de markt gehaald. In sommige landen is het vandaag zelfs verboden om ze te plaatsen.”

LAAGDREMPELIG

In de loop der jaren werd de drempel om een heupprothese te plaatsen lager. De levensduur van een heupprothese is op dit

“Vroeger kreeg je pas een heupprothese na je zestigste, nu kan het op elke leeftijd”

Prof. dr. Jean-Pierre Simon

ogenblik ongeveer twintig jaar. “Vroeger kreeg je pas een heupprothese na je zestigste, nu kun je op elke leeftijd een heupprothese krijgen. Bovendien kun je tijdens je leven zelfs drie tot vier kunstheupen krijgen.” Het aantal patiënten met een nieuwe heup is vandaag dan ook enorm. In België alleen al zijn er elk jaar 20 000 mensen van wie de versleten heup vervangen wordt door een heupprothese. Wereldwijd gaat het om jaarlijks meer dan één miljoen patiënten.”

Wat de toekomst brengt? Professor Simon: “Er wordt nog altijd verder gezocht naar beter materiaal dat nog minder slijt. De patiënten gaan nu na de operatie sneller naar huis dan vroeger. Vaak al na enkele dagen. Daarnaast probeert men de insnijding in de huid, waarlangs de kunstheup in het lichaam geplaatst wordt, nog kleiner te maken. Met de huidige technieken kunnen we ook kunstheupen plaatsen zonder spieren te beschadigen. Maar als je weet dat 95 procent van de mensen met een kunstheup na tien jaar nog geen enkel probleem heeft, wordt de marge tot verbetering natuurlijk klein. The Lancet, een van de meest vooraanstaande medische tijdschriften ter wereld, noemde de plaatsing van een nieuwe heup niet voor niets de operatie van de eeuw.”

EEN 3D-HEUP?

3D-printing raakt in de medische wereld alsnar meer ingeburgerd om niet- of slecht functionerende lichaamsdelen te vervangen. Maar de techniek wordt zelden gebruikt om versleten heupen te vervangen. Een 3D-implantaat kost namelijk al snel 10 000 tot 20 000 euro. Enorm duur, als je weet dat je vandaag voor een nieuwe heup, na tussenkomst van het ziekenfonds, maar 1 700 euro betaalt. Meteen ook de reden waarom er op dit ogenblik niet aan de ontwikkeling van een ‘routine 3D-heup’ gedacht wordt. 3D-printing wordt vandaag al wel gebruikt om grote botdefecten en complexe heupproblemen op te vangen, die men met de vertrouwde technieken niet kan herstellen. Is er voor die complexe heupproblemen geen andere oplossing, dan betaalt het ziekenfonds de kosten trouwens wel gedeeltelijk terug. Je moet bij hen dan wel een aanvraag indienen.

